Lietas arhīva Nr. CA-0105-21
ECLI:LV:LAAT:2021:0507.C12205920.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rēzeknē 2021.gada 7.maijā

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesnese-referente Valentīna Sokolova,
tiesnese Inguna Tabore,
tiesnesis Ilmārs Stivriņš,

izskatīja rakstveida procesā civillietu /pers. A/ (/vārda uzvārda atveidojums oriģinālvalodā/) prasībā pret /pers. B/ ar trešo personu /pers. C/ par parāda un procentu 83 998,28 EUR piedziņu sakarā /pers. A/ (*/vārda uzvārda atveidojums oriģinālvalodā/*) apelācijas sūdzību par Daugavpils tiesas 2020. gada 18. decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/, pamatojoties uz Civillikuma 2389. un 2391.pantu, lūdza piedzīt no /pers. B/ pamatparādu 75 010,98 EUR un, pamatojoties Civillikuma 1753., 1756., 1757., 1765.pantu, likumiskos procentus 8 987,30 EUR.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem. /pers. A/ pēc /pers. C/ lūguma norēķinājies ar /pers. B/ par /pers. C/ parādu, pārskaitot uz /pers. B/ bankas kontu 2018.gada 4.jūlijā 4999,91 EUR un 2018.gada 5.jūlijā 70 011,07 EUR.

Prasītājs noslēdza ar /pers. C/ mutisku vienošanas par to, ka palīdzēs /pers. C/ norēķināties ar kreditoriem, no kuriem viens bija atbildētājs. /pers. C/ apsolīja minēto summu ar procentiem atdot prasītājam.

Atbildētājs un trešā persona neatdeva prasītājam samaksāto naudu, sakarā ar ko ir pamats secināt, ka parāda summa tika pārskaitīta atbildētajam bez tiesiska pamata. Līdz šai dienai pārskaitīta nauda atrodas atbildētāja īpašumā, ar ko atbildētājs prettiesiski iedzīvojies uz prasītāja rēķina.

[2] Ar Daugavpils tiesas 2020.gada 18.decembra spriedumu prasība noraidīta.

Tiesa secināja, ka atbildētājs saņēma naudas līdzekļus uz tiesiska pamata – atbilstoši pušu mutiskas vienošanās nosacījumiem par finansiālu palīdzību /pers. C/, kopīgu sadarbību un palīdzību /pers. C/ norēķināties ar atbildētāju.

Tiesa atzina, ka prasība ir noraidāma, jo naudas pārskaitījumam bija tiesisks pamats.

[3] Prasītājs iesniedza apelācijas sūdzību, norādot, ka pārsūdz pirmās instances tiesas spriedumu pilnā apjomā, un lūdza pilnīgi apmierināt prasību. Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[3.1] Tiesas secinājums, ka starp prasītāju un atbildētāju naudas summas pārskaitīšanas brīdī pastāvēja tiesiskais pamatojums - pušu savstarpēji noslēgtas mutiskas vienošanās, ir nepareizs. No lietas materiāliem un prasītāja pārstāvja paskaidrojumiem izriet, ka prasītājs, pārskaitot naudas summas, zināja, ka naudas pārskaitīšanai nebija tiesiska pamata. Prasītājs riskēja. Mutiskās vienošanās par nākotnē plānoto darījumu nav pamata pielīdzināt tiesiskam darījumam.

Pārskaitītā nauda atrodas atbildētāja īpašumā bez tiesiska pamata. Rezultātā, prasītājs nesaņēma nekādu labumu, bet atbildētāja manta neattaisnoti pieauga.

[3.2] Pirmās instances tiesa, atzīstot, ka prasītājs nav pierādījis, ka strīdus naudas summas atrodas pie atbildētāja bez tiesiska pamata, faktiski uzlika prasītājam par pienākumu pierādīt negatīvu faktu, kas ir nepieļaujams. Apelācijas sūdzības iesniedzējs atsaucas uz Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 21.jūnija spriedums lietā Nr. SKC-210/2017, Rīgas apgabaltiesas 2020.gada 10.decembra lēmumu civillietā Nr. C33491020.

Motīvu daļa

[4] /pers. C/ bija parādā /pers. B/. /pers. A/ pēc /pers. C/ lūguma norēķinājies ar /pers. B/ par /pers. C/ parādu, pārskaitot uz /pers. A/ bankas kontu 2018.gada 4.jūlijā 4 999,91 EUR un 2018.gada 5.jūlijā 70 011,07 EUR. /pers.C/ apsolīja atdot samaksātās summas ar procentiem. Nauda netika atdota.

Šādi apstākļi norādīti prasības pieteikumā. Daugavpils tiesas sēdē 2020.gada 10.decembrī prasītāja pārstāve tos apstiprināja, paskaidrojot, ka prasības pieteikumā detalizēti aprakstīta situācija un strīda būtība. Arī uz tiesas jautājumu prasītāja pārstāve paskaidroja, ka tika panākta vienošanās, ka visa iemaksātā summa vēlāk tiks atzīta par aizdevumu trešajai personai, starp atbildētāju un trešo personu pastāvēja vienošanās sakarā ar to, ka trešā persona bija parādā atbildētājam. Atbildētājs un trešā persona minētos apstākļus neapstrīdēja. Naudas pārskaitījumi ir pierādīti ar maksājuma uzdevumu kopijām (lietas 11.-14.,47.-49. lapa). Līdz ar to tiesa atzīst iepriekš minētos apstākļus par konstatētiem.

[5] No prasības pieteikumā norādītajiem apstākļiem secināms, ka atbildētājs ieguvis prasītāja 70 011,07 EUR sakarā ar to, ka prasītājs samaksāja /pers. C/ parādu. Pamatojoties uz Civillikuma 1815.panta noteikumiem, ka saistību parādnieka vietā var izpildīt trešā persona, ja saistības priekšmets neattiecas uz saistītā personīgu darbību, tiesa atzīst, ka atbildētājs ieguvis minēto naudas summu uz tiesiska pamata, tas ir, ar parāda samaksu, un nav ar šīs naudas pārskaitījumu iedzīvojies, jo viņam tika samaksāts parāds.

Ņemot vērā iepriekš minēto, prasības pieteikumā norādītos apstākļus, ar kuriem prasītājs pamato savu prasījumu, nav pamata saistīt ar Civillikuma 2389., 2391.pantu, jo, lai atzītu, ka atprasījums jebkāda pamata trūkuma dēļ ir dibināts, jākonstatē atbildētāja mantas neattaisnots pieaugums bez jebkāda tiesiska pamata, kas lietā nav konstatēts. Tā kā lietas faktisko apstākļu sastāvs neatbilst Civillikuma 2389., 2391.panta hipotēzei, prasība par pamatparāda 75 010,98 EUR piedziņu ir noraidāma.

[6] Apelācijas sūdzības argumentācija par to, ka atbilstoši Civillikuma 1403., 1404., 1533., 1470.pantam tiesiskais darījums vai līgums starp

pusēm nav bijis noslēgts, nevar būt par pamatu prasības apmierināšanai, jo, lai atzītu tiesības saskaņā ar Civillikuma 2389. pantu, ir nepieciešams nodibināt tiesiska pamata neesību vispār, nevis to, ka starp pusēm nepastāv noteikta veida tiesiskās attiecības (*sk. Senāta 2020.gada 15.decembra sprieduma lietā Nr.SKC -765 /2020 7.punktu).* Ar pārsūdzēto spriedumu ir konstatēta nevis līguma, bet mutiskas vienošanās noslēgšana par to, ka prasītājs samaksās atbildētājam /pers. C/ parādu, kas atbilst prasības pieteikumā norādītajiem apstākļiem un ir pierādīts ar naudas pārskaitījumu.

Ir nepamatots apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvojums, ka no lietas materiāliem un no prasītāja pārstāves paskaidrojumiem skaidri izriet, ka prasītājs, pārskaitot naudas summas ļoti labi zinājis, ka minētās summas pārskaitīšanai nebija nekāda tiesiska pamata. Tas ir pretrunā ar prasības pieteikuma saturu un prasītāja pārstāves paskaidrojumiem Daugavpils tiesas sēdē 2020.gada 10.decembrī. Turklāt Senāts 2019.gada 24.jūlija sprieduma lietā Nr.SKC-182/2019 15.3.3.punktā atzinis, ka apgalvojums, ka izpildījuma devējs izpildījuma brīdī zinājis, ka izpildījumam, t.i., naudas iemaksai atbildētāja kontā nav tiesiska pamata, neatbilst Civillikuma 2389.pantā norādītajām tiesiskā sastāva pazīmēm.

Apstāklis, ka prasītājs samaksāja /pers. C/ parādu, uzticoties /pers. C/ solījumam atdot samaksāto ar procentiem, neietekmē naudas iegūšanas tiesisko pamatu atbildētājam, jo saskaņā ar Civillikuma 1815.panta noteikumiem prasītājam bija tiesība samaksāt /pers. C/ parādu un atbildētājam šo samaksu saņemt.

[6.1] Apelācijas sūdzības argumentācija, ka ar pirmās instances tiesas spriedumu prasītājam uzlikts par pienākumu pierādīt to, ka naudas pārskaitījumiem tiesiskais pamats nepastāv, neatbilst sprieduma saturam. Ar pirmās instances tiesas spriedumu prasība ir noraidīta nevis tādēļ, ka prasītājs nav pierādījis, ka tiesisks pamats nepastāv, bet sakarā ar to, ka šis pamats pastāv.

[7] Prasījums par likumisko procentu 8 987,30 EUR piedziņu ir noraidāms, jo tas pakārtots prasījumam par pamatparāda piedziņu.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432., 454, 189., 190.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt pilnīgi /pers. A/ (*/vārda uzvārda atveidojums oriģinālvalodā/*) prasību pret /pers. B/ ar trešo personu /pers. C/ par parāda un procentu 83 998,28 EUR piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, tas ir, no 2021.gada 7.maija, Senātā, iesniedzot kasācijas sūdzību Latgales apgabaltiesā un samaksājot drošības naudu 300 EUR, maksājuma dokumentā norādot: saņēmējs Latvijas Republikas Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr.90000068892, saņēmēja banka Valsts kase, kods TRELLV22, konta Nr.LV83TREL8280010000000, ekonomiskais klasifikācijas kods F22010010, norādot personas datus.

Tiesnese-referente V. Sokolova

Tiesnese I. Tabore

Tiesnesis I. Stivriņš